

Kehitysvammaisten Palvelusäätiön tilapäishoitopalvelut vastaavat omaishoidon uudistamisen haasteisiin

Kehitysvammaisten Palvelusäätiö käynnisti vuoden 2004 alussa nelivuotisen tilapäishoitopalveluiden kehittämishankkeen. Tavoitteena oli luoda uusia ja kehittää jo olemassa olevia tilapäishoidon palveluita vastamaan entistä paremmin perheiden erilaisiin tarpeisiin ja elämäntilanteisiin. Kehittämishankkeen aloittamisen mahdollisti Raha-automaattiyhdistyksen myöntämä avustus.

Kehittämishankeella on nyt takanaan ensimmäinen työntäyteinen vuosi, jonka aikana on saatu vireille useita uusia palveluita: Ensimmäiset perhehoitajat on koulutettu ja ikäperhetoiminta aloitettu. Kulttuuri-, loma- ja vapaa-ajantoimintaan on suunniteltu niin ikään omaishoitajien vapaat mahdollistava monipuolinen palvelukokonaisuus.

– Uusien tilapäishoidon toimintamallien kehittämisessä on päästy hienosti eteenpäin. Kehittämistyötä on tältä pohjalta hyvä jatkaa, iloitsee tilapäishoitoyksikön johtaja **Marja Liisa Jokinen**.

Kehittämishankkeen keskeisimpiä tavoitteita ovat Marja Liisa Jokisen mukaan palveluiden monipuolisuus ja tilapäishoitomahdollisuuksien tarjoaminen mahdollisimman kattavasti erilaisille kohderyhmille. Tilapäishoidon palveluita pyritään tarjoamaan myös koko maan laajuisesti; jo nyt tarjoamme mahdollisuuden tilapäishoitoon valtakunnallisen perhelomituksen lisäksi kaikissa Palvelusäätiön kymmenessä palvelukodissa eri puolilla Suomea.

– Tilapäishoidon palveluiden järjestämisen ja niiden jatkuvuuden kannalta on kuntien kanssa tehtävä yhteistyö tulevaisuudessa entistäkin tärkeämpää. Jotta kykenemme tuottamaan perheille palveluita, on

välttämätöntä, että kunnat sitoutuvat niitä käyttämään, korostaa Marja Liisa Jokinen.

Palvelusäätiön entuudestaan tunnetut tilapäishoitopalvelut ovat kehittämishankkeen myötä saaneet uutta puhtia: Perhelomitukseseen on kehitetty uudenlaisia ryhmälomituksen malleja ja uusien tilapäishoitoyksiköiden rakentamisesta on tehty alustavia suunnitelmia.

– Tampereen Tulppaanikodin käyttö on kasvanut kovasti viime vuosina, ja sille etsitään parhailtaan nykyistä toimivampia ja suurempia tiloja. Tulppaanikodin kaltaisia tilapäishoitokoteja pyritään tulevaisuudessa perustamaan suurimpiin kasvukeskuksiin, valottaa Marja Liisa Jokinen tulevaisuuden suunnitelmia.

Tilapäishoidon uudet toimintamallit rakentuvat

Kehitysvammaisten Palvelusäätiön uusista tilapäishoidon palveluista hoitajan kodissa tapahtuva tilapäinen perhehoito on alkanut vuoden alusta Pirkanmaalla, missä koulutettiin ensimmäiset 11 perhehoitajaa viime syksyn aikana. Parhailtaan etsitään perhehoitajan työstä kiinnostuneita seuraavaan koulutukseen, joka on tarkoitus järjestää Etelä-Karjalassa.

– Tulevaisuudessa toimintaa viedään eri puolille Suomea perheiden ja kuntien kiinnostuksen mukaan. Tilapäinen perhehoito on erityisesti lapsiperheiden toimiva hoitomuoto, kertoo perhehoitosta vastaava projektipäällikkö **Ulla Suvanto**.

Palvelusäätiön toinen uusi palvelumuoto, ikäperhetoiminta, on käynnistynyt kolmel-

Kehitysvammaisten Palvelusäätiön tilapäishoitopalveluiden väkeä: Takarivissä Marja Liisa Jokinen, Pirjo Kainus, Markku Vellas. Eturivissä Kirsi Toiminen, Ulla Suvanto ja Anni Häme.

la kokeilualueella. Ikäperhetoiminta on palveluohjausta sellaisille ikääntyville perheille, jotka hoitavat kotona kehitysvammaista aikuista perheenjäsentä. Yhdessä ikäperheiden kanssa mietitään kotona selviytymisen mahdollisuuksia ja erilaisia vaihtoehtoja tulevaisuuden varalle.

– Ikäperhetoiminnassa on meneillään tutkimuksellinen ja koulutuksellinen vaihe. Tulevat ja työnsä jo aloittaneet ikäperhetyöntekijät käyvät parhailtaan palveluohjaajan koulutusta, joka alkoi vuodenvaihteessa kolmessa ammattikorkeakoulussa, kuvailsee ikäperhetoiminnan suunnittelija **Kimmo Topi**.

– Käynnissä on myös laaja ikäperheiden elämäntilannetta selvittävä tutkimus, jonka tarkoituksena on kerätä tietoa eri puolilla Suomea asuvien ikäperheiden palvelutarpeista, palveluiden käytöstä ja tuntemuk-

sesta, arjen sujumisesta ja perheiden tulevaisuuden suunnitelmista.

Uusia toimintamalleja tilapäishoidon palvelukokonaisuuteen on kehitetty myös kulttuuri-, loma- ja vapaa-ajanpalveluiden keinoin. Tulevan kevään ja kesän aikana on tarjolla lukuisia teema- ja harrastekursseja Tulppaanitalossa, Kainuun Opistossa sekä Mertiörrannan ja Vasarannan kurssikeskuksissa. Lisäksi järjestetään tuettua lomatoimintaa, ryhmälomia ja tilaustoimintana leirejä.

– Kulttuuri-, loma- ja vapaa-ajanpalveluiden ensisijaisena tarkoituksena on edistää kehitysvammaisten ihmisten ja heidän läheistensä jaksamista ja hyvinvointia. Tärkeimpiä kursseille osallistumisen syitä ovat ystävät, vertaistoiminta, mukava tekeminen, virkistäytyminen ja vaihtelu arjen rutiineihin, kuvailee projektipäällikkö **Markku Vellas**.

sen jälkeen jättäen omaishoitajan oman onnensa nojaan.

– Merkittävänä haasteena kehitysvammaisten omaishoidossa pidän sitä, että huolenpidon tulisi kattaa kehitysvammaisen ihmisen koko elämäntilanne. Kodin tulisi olla vain kiintopiste, josta lähdetään ulos – sosiaalisia suhteita, itsenäisen elämän taitoja, työtä ja harrastuksia hakemaan, tuumii Elli Aaltonen.

Omaishoitajat eivät Elli Aaltosen mukaan käytä oikeuttaan lakisääteisiin vapaapäiviin, koska sijaishoitajärjestelyt eivät toimi: tarjotut palvelut eivät aina vastaa sen paremmin omaishoitajan kuin hoidettavankaan tarpeita, vaihtoehtoja on vähän ja ne maksavat liian paljon. Ei siis ihme, että omaishoitajilta puuttuu rohkeutta ja luottamusta luovuttaa läheisensä muiden hoidettavaksi.

Järjestöjen ja kuntien yhteistyöllä eteenpäin

Sosiaali- ja terveysalan järjestöt ja niiden kehittämissuhteet saavat Elli Aaltoselta lämpimän kiitoksensa, ovathan juuri järjestöt luoneet tilapäishoitopalveluiden järjestelmän ja sen monimuotoisuuden. Ongelma-kohtia ovat kuitenkin olleet kuntien osallistaminen, pysyvien rakenteiden luominen ja palveluiden jatkuvuuden turvaaminen kehittämissuhteiden päättyessä.

Kodin ja laitoksen välille kaivattaisiin Elli Aaltosen mukaan kymmeniä erilaisia tilapäishoidon vaihtoehtoja. Yksittäiset kunnat eivät niitä yksin kykene järjestämään – tarvitaan kuntien välistä, seudullista sekä kuntien ja järjestöjen välistä yhteistyötä.

Järjestöillä on vastaisuudessaakin Elli Aaltosen mielestä tärkeä rooli tilapäishoidon uusien toimintamalleja kehitettäessä. Hän on vilpittömästi huolestunut siitä, etteivät järjestöt saa Raha-automaattiyhdistykseltä avustusta silloin, kun tilapäishoitopalveluiden katsotaan koskevan lakisääteisten vapaapäivien järjestämistä. Tänä päivänä lakisääteisiin vapaisiin on oikeutettu vain vajaat 10 % kaikista omaishoitajista.

– Järjestöjen työ on tuiki tarpeellista, koska juuri järjestöt auttavat niitä omaishoitajia, jotka eivät ole päässeet lakisääteisen tuen piiriin, korostaa Elli Aaltonen.

– Omaishoito on juuri nyt sellaisessa uudistamisvaiheessa, että tarvitaan yhtenäistä ohjelmapolitiikkaa ehyen ja kattavan palvelukokonaisuuden rakentamiseksi, kiteyttää Elli Aaltonen toiveensa.

Kehitysvammaisten Palvelusäätiö

Pinninkatu 51, 33100 Tampere
(03) 2403 111, faksi (03) 2403 517
etunimi.sukunimi@kvps.fi
<http://www.kvps.fi>

Tilapäishoitopalvelut

Marja Liisa Jokinen
Tilapäishoidon johtaja
(03) 2403 500, 0400 841 591
marjaliisa.jokinen@kvps.fi

Pirjo Kainus
Toimistosihtööri
(03) 2403 504, 040 5116 609
pirjo.kainus@kvps.fi

Perhelomitus

Anni Häme
Perhelomituksen johtaja
Perhelomituksen varaukset
(03) 2403 555
anni.hame@kvps.fi

Tilapäinen perhehoito

Ulla Suvanto
Projektipäällikkö
(03) 2403 510, 040 5444 577
ulla.suvanto@kvps.fi

Kulttuuri-, loma- ja vapaa-ajanpalvelut

Markku Vellas
Projektipäällikkö
(03) 2403 518, 050 5613 228
markku.vellas@kvps.fi

Tilapäishoitopaikka Tulppaanikoti

Kirsi Toiminen
Tulppaanikodin johtaja
Tulppaanikodin varaukset
040 7022 910
kirsi.toiminen@kvps.fi

Ikäperhetoiminta

Kimmo Topi
Ikäperhetoiminnan suunnittelija
(03) 2403 282, 040 5404 403
kimmo.topi@kvps.fi